

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**A tanulmányi rezilienciát befolyásoló
környezeti és személyes erőforrások vizsgálata**

Kóródi Kitti

Témavezető: Dr. Szabó Éva Zsuzsanna

DEBRECENI EGYETEM

Humán Tudományok Doktori Iskola

Debrecen, 2024

Tartalomjegyzék

1. Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása	1
2. Alkalmazott módszerek.....	8
3. Eredmények.....	13
4. Felhasznált irodalom	21
5. Publikációs lista.....	27

1. Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

A reziliencia az utóbbi években a pszichológia egyik legtöbbet említett és kutatott fogalmává vált (Matthews, 2020). Maga a kifejezés az ökológia és a biológia tudományában jelent meg először a biológiai alkalmazkodás kapcsán. Később azonban kialakult az a szemlélet, miszerint a rezilienciát az egyén és környezete közötti pszichológiai interakció nehézségeire adott válaszként is értelmezhetjük, hiszen a társadalmi és társas, valamint a biológiai alkalmazkodás jellegzetességei, nehézségei között rengeteg párhuzam vonható. A reziliencia fogalma egyre inkább eltávolodik az általános jellegű értelmezésétől, helyette specifikus környezetben, szituációkban jelenhet meg. Így juthatunk el a tanulmányi reziliencia (*educational resilience*, *academic resilience*) fogalmához, amely az oktatási környezetben megvalósuló, egyéni sikeresség elérésének módjait állítja a fókuszba (Martin & Marsh, 2006). A

hazai kutatásokban ez a fajta értelmezés még kevésbé elterjedt.

A doktori képzés keretében végzett kutatásaim célkitűzése volt, hogy rámutassak azokra a személyes és környezeti erőforrásokra, amelyek támogatni tudják a diákok elköteleződését, motivációját. Így a vizsgálatom fókuszában a személyes erőforrások és az észlelt iskolai klíma, valamint a tanulmányi reziliencia és a tanulmányi elköteleződés kapcsolatának feltárása állt.

Jelen dolgozatban a tanulmányi reziliencia értelmezése újszerű abban a tekintetben, hogy nem a szocioökonómiai értelemben vett hátrányos helyzetű gyerekek rezilienciáját vizsgáltam, hanem a folyamatszerű értelmezésként a mindennapi tanulmányi rezilienciát (rugalmasságot) állítottam a középpontba, és egy modellben összegeztem az ezt befolyásoló személyes és környezeti tényezőket. Emellett kiemeltem a tanulmányi nehézséggel küzdő diákok motivációját, elköteleződését is, ezt a koncepciót iskolapszichológiai tapasztalataim motiválták.

A téma fontos, mert egyre nagyobb szükséglet mutatkozik arra, hogy a diákok erőforrásait megfelelően

csatornázva, és az intézményi lehetőségeket, adottságokat kihasználva a tanulás iránti elköteleződés és motiváció növekedjen, ezáltal csökkentve a lemorzsolódást - a tanulmányi reziliencia kutatása erre adhat egy lehetséges fejlesztési irányt.

A dolgozat elméleti részében áttekintésre kerültek az iskolai klímát, illetve a tanulmányi rezilienciát érintő nemzetközi és magyar kutatások, majd bemutatásra került négy empirikus kutatás is. A komplex vizsgálathoz bevontam a Serdülő Reziliencia Kérdőívet (READ-H; (Kóródi, Szél, és mtsai., 2022) és a Tanulmányi Reziliencia Kérdőívet (ARS-30; Kóródi és mtsai., 2022) is, melyek magyar nyelvű adaptálását a disszertáció megírásakor végeztük kollégáimmal és témavezetőmmel. Ezekon felül a Georgia Iskolai Klíma Kérdőív (La Salle és mtsai., 2021) és az Utrecht Munkával Kapcsolatos Elköteleződés Kérdőív tanulói változatának (Schaufeli és mtsai., 2002) strukturális elemzése is jelen doktori disszertációban kerül bemutatásra.

Az első kutatásban a Georgia Iskolai Klíma Kérdőív adaptációját, a második az iskolai klíma és az tanulmányi elköteleződés kapcsolatát vizsgálta. A

harmadik vizsgálatban a tanulmányi reziliencia, az észlelt társas támogatás és a tanulmányi elköteleződés közötti összefüggéseket vizsgáltam, a negyedik kutatásban pedig az észlelt iskolai klíma és a személyes erőforrások hatását tártuk fel a tanulmányi rezilienciára és a tanulmányi elköteleződésre nézve.

A vizsgált változók közötti kapcsolat szisztematikus feltárása érdekében a következő kutatási célokat tűztük ki:

1. *empirikus kutatás*: Fő célja a kérdőív magyar változatának tesztelése volt, így az elemzések során elsősorban strukturális vizsgálatokat végeztünk.
2. *empirikus kutatás*: Az iskolai klíma és a tanulmányi elköteleződés közötti kapcsolat feltárása:
 - H1: Az Utrecht Munkával Kapcsolatos Elköteleződés Kérdőív tanulói változata (UWES-S) az eredeti mérőeszközökhöz hasonló faktorstruktúrát mutat (Schaufeli és mtsai., 2002).

- H2: Az iskolai klíma észlelése és a tanulmányi elköteleződés pozitív kapcsolatban állnak egymással (Robayo-Tamayo és mtsai., 2020).
- H3: A tanulmányi eredmény és a tanulmányi elköteleződés között pozitív kapcsolat mutatható ki (Casuso-Holgado és mtsai., 2013; Fiorilli és mtsai., 2017; Salanova és mtsai., 2010; Suárez-Orozco és mtsai., 2009).

3. *empirikus kutatás*: A tanulmányi reziliencia, a tanulmányi elköteleződés és az észlelt társas támogatás közötti kapcsolat feltárása:

- Elővizsgálat: A Tanulmányi Reziliencia Kérdőív (Kóródi és mtsai., 2022) adaptálása magyar nyelvre.
- H1: Pozitív összefüggés lesz a tanulmányi reziliencia és a tanulmányi elköteleződés között (Lobo, 2022; Romano és mtsai., 2021).
- H2: Pozitív összefüggés lesz a tanulmányi reziliencia és az osztályhoz való tartozás és észlelt társas támogatás között (Lobo, 2022; Robayo-

Tamayo és mtsai., 2020; Romano és mtsai., 2021).

- H3: Pozitív irányú kapcsolat lesz az osztályhoz való tartozás és támogatás, valamint az elköteleződés között (Lobo, 2022; Romano és mtsai., 2021).

4. *empirikus kutatás*: Az iskolai klíma és a személyes erőforrások hatása a tanulmányi rezilienciára és a tanulmányi elköteleződésre:

- Elővizsgálat: A Serdülő Reziliencia Kérdőív (READ-H; Kóródi, Szél és mtsai., 2022) adaptálása magyar nyelvre
- H1: Szignifikáns pozitív korrelációt tárunk fel a (H1a) személyes erőforrások, az (H1b) iskolai klíma, (H1c) a tanulmányi reziliencia, (H1d) a tanulmányi elköteleződés és (H1e) a tanulmányi eredmény között.
- H2: a felmért személyes erőforrások pozitív hatással vannak a tanulmányi rezilienciára (Afzali & Esmaili, 2019; Cassidy, 2015; Martin & Marsh,

2006; Robayo-Tamayo és mtsai., 2020; Tudor & Spray, 2017)

- H3: az iskolai klíma befolyásolja a tanulmányi rezilienciát (Borman & Rachuba, 2001; Bradshaw és mtsai., 2014; Lobo, 2022; Lombardi és mtsai., 2019; Romano és mtsai., 2021).
- H4: a környezeti erőforrások (iskolai klíma) és a személyes erőforrások között oda-vissza ható kapcsolat van (Aldridge és mtsai., 2016; Ni és mtsai., 2020).
- H5: a tanulmányi reziliencia pozitív hatással van a tanulmányi elköteleződésre (Bostwick és mtsai., 2022; Finn & Rock, 1997).
- H6: tanulmányi elköteleződést közvetlenül a személyes erőforrások (Afzali & Esmaili, 2019; Collie és mtsai., 2016; Robayo-Tamayo és mtsai., 2020), valamint (H7) az iskolai klíma is befolyásolja (Bradshaw és mtsai., 2014; Fatou & Kubiszewski, 2018; Lombardi és mtsai., 2019; Szabó & Lőrinczi, 1998).

2. Alkalmazott módszerek

Az első empirikus vizsgálatban 255 fő vett részt, közülük 119 fő fiú (47%), 136 fő (53%) lány. Az életkori övezet a 7-12. osztályos diákokat ölelte fel, átlagéletkoruk $M = 15,18$ év volt ($SD = 1,8$). A diákok a Georgia Iskolai Klíma Kérdőív (La Salle és mtsai., 2021) 7-12. osztályosoknak készült változatát töltötték ki. Az adatok elemzéséhez a Jamovi 2.2.5.0 (The Jamovi Project, 2019) és a JASP 0.16.0.0. statisztikai programokat használtam. A kérdőív eredeti struktúráját megerősítő faktorelemzéssel, másodrendű faktorelemzéssel és bifaktoros elemzéssel is teszteltük, ezek mellett pedig belső konzisztencia-mutatókat is számoltam. Az általános és középiskolás diákok észlelt iskolai klíma értékelését független mintás t-próbával, az évfolyamok közötti különbségeket pedig egyutas varianciaanalízissel, valamint Tukey-féle post hoc teszttel vizsgáltam. Független mintás t-próbával hasonlítottam azon diákok értékelését, akik fejlesztő foglalkozásra járnak (véltetően tanulási nehézséggel küzdenek), illetve azokét, akik nem járnak ilyen jellegű foglalkozásra.

Pearson-féle korrelációelemzéssel vizsgáltam meg az észlelt iskolai klíma és a diákok hangulata közötti összefüggést.

A *második empirikus vizsgálatban* 279 fő középiskolás tanuló vett részt; A kitöltők között 169 lány és 110 fiú volt. A résztvevők átlagéletkora 16,53 év volt (SD = 1,22 év). A vizsgált populáció 32 %-a (90 fő) 9. osztályos, 16% (46 fő) 10. osztályos, 35% (98 fő) 11. osztályos, 16% (46 fő) pedig 12. osztályos volt. Az adatfelvétel során felmértük a résztvevők életkorát, nemét, évfolyamát. A kérdőívben szerepeltek kérdések a főbb tantárgyakból (magyar irodalom, magyar nyelvtan, matematika, történelem és idegen nyelv) elért tanulmányi eredményre vonatkozóan is, melyeket átlagolva tanulmányi átlagot is számítottam (ezek az adatok a minta felénél hiányoznak, mivel az intézmény nem járult hozzá ezek közléséhez). A kérdőívcsomagban a Georgia Iskolai Klíma Kérdőív (La Salle és mtsai., 2021) és az Utrecht Munkával Kapcsolatos Elköteleződés Kérdőív (UWES-H) tanulói változata (Schaufeli és mtsai., 2002) szerepelt. Az adatok elemzéséhez a Jamovi 2.2.5 (*The Jamovi Project*, 2019) és a JASP 0.16.1 (JASP Team,

2022) statisztikai programokat használtam. Az UWES-S kérdőív strukturális vizsgálatát megerősítő faktorelemzéssel végeztem el. Ismételt méréses varianciaanalízissel és Tukey-féle post hoc teszttel összehasonlítottam a három alskála közötti különbségeket. Az alskálák és az összesített átlagpontszám nemi különbségeit független mintás t-próbával tártam fel. Pearson-féle korrelációelemzést, illetve lineáris regresszióelemzést használtam a tanulmányi elköteleződés és az iskolai klíma közötti összefüggés vizsgálatára. A tanulmányi eredmény és a tanulmányok iránti elköteleződés közötti kapcsolatot Spearman-féle korrelációelemzéssel vizsgáltam.

A harmadik empirikus vizsgálat elővizsgálataként a Tanulmányi Reziliencia Kérdőívet adaptáltam magyar nyelvre kollégáimmal és témavezetőmmel (Kóródi, Szabó, és mtsai., 2022). Ezután a harmadik empirikus vizsgálatot 252 fő középiskolás részvételével ($M = 16,4$ év, $SD = 1,47$) végeztük. Az előbb említett kérdőív mellett az Utrecht Munkával Kapcsolatos Elköteleződés Kérdőív tanulói változatát (Schaufeli és mtsai, 2002), és a Goodenow-féle Osztályhoz való Tartozás és Támogatás

Skálát (Zétényi, 2002) töltötték ki. Az adatok elemzéséhez a Jamovi 2.2.5 (*The Jamovi Project*, 2019) és a JASP 0.16.1 (JASP Team, 2022) statisztikai programokat használtam. A változók kapcsolatának feltárására lineáris regressziós modellt állítottam fel, majd mediációelemzéssel vizsgáltam meg a tanulmányi reziliencia, az észlelt társas támogatás és a tanulmányi elköteleződés közötti direkt és indirekt kapcsolatokat.

A *negyedik empirikus vizsgálat* előkészítéséhez magyar nyelvre adaptáltuk kollégáimmal és témavezetőmmel a Serdülő Reziliencia Kérdőívet (READ-H; (Kóródi, Szél, és mtsai., 2022): először feltáró faktoranalízissel tártuk fel a szerkezetét, majd másodrendű és bifaktoros megerősítő faktoranalízist is végeztünk. Az eddig feltárt eredményeket felhasználó és egy modellben összegző negyedik empirikus vizsgálatban 283 fő tanuló vett részt. A kitöltők között 161 lány és 118 fiú vett részt, átlagéletkoruk 15,07 év volt ($SD = 2,57$). Közülük 121 fő általános iskolás (5-8. osztályos) és 162 fő középiskolás volt (9-13. osztályos). Az adatfelvétel során a demográfiai változók (nem, életkor) mellett a tanulmányaikkal kapcsolatos kérdéseket tettem fel a

résztevőknek (évfolyam, tanulmányi eredmény, nehézségek), majd az alábbi pszichológiai mérőskálákat töltötték ki: Tanulmányi Rizikófaktor és Reziliencia Skála (ARRS; (Martin, 2013), Georgia Iskolai Klíma Kérdőív (La Salle és mtsai., 2021), Serdülő Reziliencia Kérdőív (Kóródi, Szél és mtsai., 2022), Utrecht Munkával Kapcsolatos Elköteleződés Kérdőív tanulói változata (UWES, Schaufeli és mtsai., 2002), Tanulmányi Reziliencia Kérdőív (ARS, Kóródi és mtsai., 2022). A felmért változók közötti összefüggéseket Pearson-féle korrelációelemzéssel tártam fel, majd strukturális egyenletmodellezést használtam a változók közötti hatások kimutatására. Ezután mediációelemzést használtam a az iskolai klíma, a személyes erőforrások és a tanulmányi reziliencia, valamint az iskolai klíma, személyes erőforrások és a tanulmányi elköteleződés közötti direkt és indirekt kapcsolatok feltárására. Moderációs elemzést használtam a tanulmányi reziliencia, a személyes erőforrások és a tanulmányi elköteleződés közötti kapcsolat mélyebb összefüggéseinek kimutatására. Végül a különleges figyelmet igénylő diákok sajátosságainak

megismeréséhez független mintás t-próbát használtam és így hasonlítottam össze a rizikócsoporthoz és a hátrányokkal nem küzdő csoport közötti eltéréseket.

Összességében a bemutatott elemzések a korábbi nemzetközi kutatásokhoz képest is részletesebben tárták fel a tanulmányi reziliencia, a tanulmányi elköteleződés, az iskolai klíma és a személyes erőforrások kapcsolatrendszerét. A tanulmányi sikerességet eddig legfőképp a kiemelkedő tanulmányi eredménnyel azonosították, míg kutatásomban a tanulmányi elköteleződést használtam ennek indikátoraként.

3. Eredmények

Az első empirikus kutatás célja a Georgia Iskolai Klíma Kérdőív (La Salle és mtsai., 2021; White és mtsai., 2014) tesztelése volt általános és középiskolás diákok körében. A kérdőív megerősítő és bifaktoros faktorelemzése elfogadható illeszkedésmutatókat mutatott. A kérdőív nyolc alskálát tartalmaz, de emellett egyfaktoros mérőeszközként is alkalmazható.

Nem találtunk szignifikáns nemi különbségeket az alsókálák és a teljes skála esetében sem. Általános és középiskolások között két alsókálán volt szignifikáns eltérés: a középiskolások pozitívabb attitűdöt mutattak a kulturális elfogadásban, míg az általános iskolások magasabb biztonságérzetről számoltak be. Az évfolyamok közötti különbségeket több alsókálán és az iskolai klíma összpontszámában is megfigyeltük. Magasabb évfolyamokon tanuló diákok negatívabbnak ítélték az iskolai klímát.

A fejlesztő foglalkozáson résztvevő diákok negatívabban érzelték az iskolai klímát és alacsonyabb felnőttektől érkező támogatást érezték. Egyértelmű volt a kapcsolat a hangulat és az érzelt iskolai klíma között: pozitív iskolai klíma esetén kevesebb lehangoltságot és pszichoszomatikus tünetet tapasztaltak.

Összességében a kérdőív jól használható eszköz az iskolai klíma felmérésére, és a magyar nyelven történő validálása előrelépést jelenthet ezen a kutatási területen.

A második empirikus kutatásban alátámasztottuk a Georgia Iskolai Klíma Kérdőív és az Utrecht Munkával Kapcsolatos Elköteleződés Kérdőív tanulói változatának

(UWES-S) konstruktív validitását. Emellett megvizsgáltuk az UWES tanulói változatának faktorszerkezetét, ami megegyezett az eredeti kérdőívvel (Schaufeli és mtsai., 2002), és a megerősítő faktorelemzés szerint a háromfaktoros struktúrája is megfelelő megbízhatóságot mutat. Nemi különbséget nem találtunk a tanulmányi elköteleződés tekintetében. A tanulmányi eredmények közepes erősségű pozitív kapcsolatot mutattak a tanulmányi elköteleződéssel.

Az észlelt iskolai klíma és a tanulmányi elköteleződés között közepes erősségű pozitív kapcsolatot találtunk. Az iskolai klíma egyes alfaktorai azonban eltérő kapcsolatot mutattak az elköteleződéssel: a kortársaktól kapott társas támogatás és a kulturális elfogadás gyenge kapcsolatot, míg a biztonság alfaktorral nem találtunk szignifikáns kapcsolatot. A regressziós modell alapján négy alfaktor (Iskolai kötődés, Jellemvonások, Társas támogatás a felnőttektől, Rend és fegyelem) szignifikánsan befolyásolta a tanulmányi elköteleződést, míg másik négy faktor (Fizikai környezet, Kortársaktól kapott támogatás, Kulturális elfogadás, Biztonság) nem. Ennek hátterében az állhat, hogy a

kortársaktól kapott támogatás alskála tartalma nem tükrözte jól a tanulásban nyújtott támogatást. A tanár-diák kapcsolatok, az iskolához való kötődés, az igazságos bánásmód és a teljesíthető elvárások viszont jelentős hatással vannak az elköteleződés affektív tényezőire és a tanulás iránti elhivatottságra (Bradshaw és mtsai., 2014; Fatou & Kubiszewski, 2018).

Összességében a vizsgálatok igazolták a két kérdőív megbízhatóságát és validitását, valamint alátámasztották az észlelt iskolai klíma és tanulmányi elköteleződés közötti pozitív kapcsolatot, és a tanulmányi eredmény és elköteleződés közötti összefüggést is.

A *harmadik empirikus kutatásban* a tanulmányi reziliencia vizsgálatára helyeztük a hangsúlyt. A kutatás elővizsgálataként adaptáltuk a Tanulmányi Reziliencia Kérdőívet (Cassidy, 2016; Kóródi, és mtsai., 2022), amely magyar nyelven korábban nem volt elérhető. A kérdőív megbízhatóan alkalmazhatónak bizonyult, megfelelő belső konzisztenciával rendelkezik, és a háromfaktoros szerkezete stabil maradt, bár egy tételt el kellett távolítani.

A tanulmányi reziliencia, a tanulmányi elköteleződés, valamint az észlelt tanári és kortárs támogatás és az osztályhoz tartozás érzésének összefüggéseit lineáris regresszióelemzéssel vizsgáltuk. Az eredmények szerint a tanulmányi elköteleződést az észlelt tanári támogatás és az osztályhoz való tartozás érzése szignifikánsan befolyásolta, míg az észlelt kortárs támogatás nem. Ez az eredmény megerősíti a tanári támogatás jelentőségét (Aldridge és mtsai., 2016; Jagodics, Nagy, és mtsai., 2020; Lee, 2012), valamint a közösség fontosságát az iskolai kötődés és motiváció szempontjából (Collie és mtsai., 2016).

A regressziós modell és a mediációs modell megerősítette a tanulmányi reziliencia és a tanulmányi elköteleződés közötti pozitív kapcsolatot. A kitartás erősen befolyásolta a tanulmányi elköteleződést, a negatív érzelmi reakciók hiánya indirekt hatással volt rá, az adaptív segítségkérés viszont egyáltalán nem befolyásolta azt.

A tanulmányi reziliencia kapcsolatban állt az osztályhoz való tartozással és az észlelt tanári támogatással. Eszerint a reziliens diákok hajlamosabbak

észrevenni és keresni a környezetük támogatását, ami adaptív hozzáállást eredményez az oktatási környezetben.

Az eredmények kiemelik a tanári támogatás és az osztályhoz való tartozás érzésének fontosságát a tanulmányi elköteleződés növelésében, valamint a tanulmányi reziliencia szerepét a nehézségek kezelésében és a tanulmányi sikerek elérésében.

A *negyedik empirikus kutatás* célja a környezeti (iskolai klíma) és a személyes erőforrások (reziliencia) hatásának vizsgálata volt a tanulmányi elköteleződésre és a tanulmányi rezilienciára nézve. Ennek elővizsgálataként magyar nyelvre adaptáltuk a 28 tételes Serdülő Reziliencia Kérdőívet (READ), ami a vizsgálati eredmények, valamint a kritérium-validitási és megbízhatósági értékek alapján egyértelműen alkalmas a serdülők személyes erőforrásainak feltárására (Kóródi, Szél és mtsai., 2022). Öt alskálát foglal magába: családi összetartás, társas támogatás, szociális kompetencia, magabiztosság és céltudatosság.

A korrelációs elemzés kimutatta, hogy az iskolai klíma, a személyes erőforrások, a tanulmányi reziliencia és a tanulmányi elköteleződés szorosan összefüggenek

egymással, valamint a tanulmányi eredményekkel is. A strukturális egyenletmodellezés eredménye szerint mind az észlelt iskolai klíma, mind a személyes erőforrások befolyásolták a tanulmányi reziliencia különböző aspektusait.

A tanulmányi reziliencia előre jelezte a tanulmányi elköteleződés mértékét, és a személyes erőforrások közvetlenül is hatással voltak rá. Az észlelt iskolai klíma indirekt módon, a személyes erőforrásokon keresztül befolyásolta a tanulmányi elköteleződést. Az eredmények azt mutatják, hogy a személyes erőforrások, különösen a kitartás, erősítik a tanulmányi reziliencia tanulmányi elköteleződésre gyakorolt hatását. Alátámasztottuk az észlelt iskolai klíma és a személyes erőforrások jelentőségét a tanulmányi reziliencia és tanulmányi elköteleződés kialakulásában. A kutatás rámutatott arra is, hogy a pedagógusok és az oktatási intézmények szerepe kulcsfontosságú e folyamatban. A pozitív iskolai klíma és a megfelelő támogató kapcsolatok biztosítása elengedhetetlen ahhoz, hogy a diákok rezilienciája erősödjön, és képesek legyenek hatékonyan kezelni a tanulással kapcsolatos kihívásokat.

A kutatásunk kiemelt figyelmet fordított a különleges figyelmet igénylő diákokra. Jellemző rájuk, hogy negatívabban érzélik az iskolai klímát, kevésbé magabiztosak és céltudatosak, és alacsonyabb tanulmányi elköteleződést és tanulmányi rezilienciát mutatnak. Az intervenciós módszerek így esetükben kulcsfontosságúak az önbizalom növelése, a hatékony problémamegoldás, a rugalmas alkalmazkodóképesség és a lemorzsolódás csökkentése érdekében

A kutatás hátrányai közé tartozik a minták alacsony elemszáma és földrajzi korlátozottsága, valamint a vizsgálatok keresztmetszeti jellege is. Ezen limitációk ellenére a kutatás eredményei hozzájárulnak a tanulmányi reziliencia megértéséhez, és a hazai kutatások megalapozásához. Ezen felismerések felhasználásával fejleszthetők olyan intervenciós programok, amelyek nemcsak az egyéni, hanem a közösségi szintű erőforrásokat is megerősítik, hozzájárulva ezzel a pedagógiai gyakorlat és a pszichológiai támogatás hatékonyságának növeléséhez.

4. Felhasznált irodalom

- Afzali, L., & Esmaili, S. (2019). Relationship between goal orientation (with mediator of educational resilience) and academic engagement. *Empowering Exceptional Children, 10*(2). <https://doi.org/10.22034/ceciranj.2019.95991>
- Aldridge, J. M., Fraser, B. J., Fozdar, F., Ala'i, K., Earnest, J., & Afari, E. (2016). Students' perceptions of school climate as determinants of wellbeing, resilience and identity. *Improving Schools, 19*(1), 5–26. <https://doi.org/10.1177/1365480215612616>
- Borman, G. D., & Rachuba, L. T. (2001). *Academic success among poor and minority students: An analysis of competing models of school effects*. Center for Research on the Education of Students Placed At Risk. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED451281.pdf>
- Bostwick, K. C. P., Martin, A. J., Collie, R. J., Burns, E. C., Hare, N., Cox, S., Flesken, A., & McCarthy, I. (2022). Academic buoyancy in high school: A cross-lagged multilevel modeling approach exploring reciprocal effects with perceived school support, motivation, and engagement. *Journal of Educational Psychology*. <https://doi.org/10.1037/edu0000753>
- Bradshaw, C. P., Waasdorp, T. E., Debnam, K. J., & Johnson, S. L. (2014). Measuring School Climate in High Schools: A Focus on Safety, Engagement, and the Environment. *Journal of School Health,*

- 84(9), 593–604.
<https://doi.org/10.1111/josh.12186>
- Cassidy, S. (2015). Resilience Building in Students: The Role of Academic Self-Efficacy. *Frontiers in Psychology*, 6.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01781>
- Casuso-Holgado, M. J., Cuesta-Vargas, A. I., Moreno-Morales, N., Labajos-Manzanares, M. T., Barón-López, F. J., & Vega-Cuesta, M. (2013). The association between academic engagement and achievement in health sciences students. *BMC Medical Education*, 13(1), 33.
<https://doi.org/10.1186/1472-6920-13-33>
- Collie, R. J., Martin, A. J., Papworth, B., & Ginns, P. (2016). Students' interpersonal relationships, personal best (PB) goals, and academic engagement. *Learning and Individual Differences*, 45, 65–76.
<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2015.12.002>
- Fatou, N., & Kubiszewski, V. (2018). Are perceived school climate dimensions predictive of students' engagement? *Social Psychology of Education*, 21(2), 427–446. <https://doi.org/10.1007/s11218-017-9422-x>
- Finn, J. D., & Rock, D. A. (1997). Academic success among students at risk for school failure. *Journal of Applied Psychology*, 82(2), 221–234.
<https://doi.org/10.1037/0021-9010.82.2.221>
- Fiorilli, C., De Stasio, S., Di Chiacchio, C., Pepe, A., & Salmela-Aro, K. (2017). School burnout, depressive symptoms and engagement: Their combined effect on student achievement.

- International Journal of Educational Research*,
84, 1–12.
<https://doi.org/10.1016/j.ijer.2017.04.001>
- JASP Team. (2022). *JASP* (0.16.1) [Software]. BiBTeX.
- Kóródi, K., Szabó, É., & Jagodics, B. (2022). A Tanulmányi Reziliencia Kérdőív magyar változatának adaptálása általános és középiskolás mintán. *Iskolakultúra*, 32(5), 46–56.
<https://doi.org/10.14232/ISKKULT.2022.5.46>
- Kóródi, K., Szél, E., & Szabó, É. (2022). A Serdülő Reziliencia Kérdőív (READ) magyar nyelvű adaptációja. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 77(4), 483–505.
<https://doi.org/10.1556/0016.2022.00036>
- La Salle, T. P., Rocha-Neves, J., Jimerson, S., Di Sano, S., Martinsone, B., Majercakova Albertova, S., Gajdošová, E., Baye, A., Deltour, C., Martinelli, V., Raykov, M., Hatzichristou, C., Palikara, O., Szabó, É., Arlauskaite, Z., Athanasiou, D., Brown-Earle, O., Casale, G., Lampropoulou, A., ... Zvyagintsev, R. (2021). A multinational study exploring adolescent perception of school climate and mental health. *School Psychology*, 36(3), 155–166. <https://doi.org/10.1037/spq0000430>
- Lobo, J. (2022). *The Mediating Role of Perceived Instructor's Emotional Support to Students' Academic Resiliency and School Engagement* [Preprint]. In Review.
<https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-2231054/v3>
- Lombardi, E., Traficante, D., Bettoni, R., Offredi, I., Giorgetti, M., & Vernice, M. (2019). The Impact of School Climate on Well-Being Experience and

- School Engagement: A Study With High-School Students. *Frontiers in Psychology*, *10*, 2482.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02482>
- Martin, A. J. (2013). Academic buoyancy and academic resilience: Exploring ‘everyday’ and ‘classic’ resilience in the face of academic adversity. *School Psychology International*, *34*(5), 488–500.
<https://doi.org/10.1177/0143034312472759>
- Martin, A. J., & Marsh, H. W. (2006). Academic resilience and its psychological and educational correlates: A construct validity approach. *Psychology in the Schools*, *43*(3), 267–281.
<https://doi.org/10.1002/pits.20149>
- Ni, H., Li, C., Li, B., & Xi, H. (2020). Elementary students’ perceptions of classroom resilience-promoting factors in China and the United States. *International Journal of School & Educational Psychology*, *8*(1), 62–73.
<https://doi.org/10.1080/21683603.2018.1523030>
- Robayo-Tamayo, M., Blanco-Donoso, L. M., Román, F. J., Carmona-Cobo, I., Moreno-Jiménez, B., & Garrosa, E. (2020). Academic engagement: A diary study on the mediating role of academic support. *Learning and Individual Differences*, *80*, 101887.
<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2020.101887>
- Romano, L., Angelini, G., Consiglio, P., & Fiorilli, C. (2021). Academic Resilience and Engagement in High School Students: The Mediating Role of Perceived Teacher Emotional Support. *European Journal of Investigation in Health, Psychology*

- and Education*, 11(2), 334–344.
<https://doi.org/10.3390/ejihpe11020025>
- Salanova, M., Schaufeli, W., Martínez, I., & Bresó, E. (2010). How obstacles and facilitators predict academic performance: The mediating role of study burnout and engagement. *Anxiety, Stress & Coping*, 23(1), 53–70.
<https://doi.org/10.1080/10615800802609965>
- Schaufeli, W. B., Martínez, I. M., Pinto, A. M., Salanova, M., & Bakker, A. B. (2002). Burnout and Engagement in University Students: A Cross-National Study. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33(5), 464–481.
<https://doi.org/10.1177/0022022102033005003>
- Suárez-Orozco, C., Pimentel, A., & Martin, M. (2009). The Significance of Relationships: Academic Engagement and Achievement among Newcomer Immigrant Youth. *Teachers College Record: The Voice of Scholarship in Education*, 111(3), 712–749.
<https://doi.org/10.1177/016146810911100308>
- Szabó, É., & Lőrinczi, J. (1998). Az iskola légkörének lehetséges pszichológiai mutatói. *Magyar Pedagógia*, 98.(3.), 211-229.
- The Jamovi Project* (2.2.5.0). (2019). [Software]. Jamovi.
<https://www.jamovi.org>
- Tudor, K. E., & Spray, C. M. (2017). Approaches to measuring academic resilience: A systematic review. *International Journal of Research Studies in Education*, 7(4).
<https://doi.org/10.5861/ijrse.2017.1880>

Zétényi, Á. (2002). *A tanulási eredményességet befolyásoló tényezők vizsgálata.*

5. Publikációs lista

**DEBRECENI
EGYETEM**

**DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR**
H-4002 Debrecen, Egyetem tér 1, Pf.: 400
Tel.: 52/410-443, e-mail: publikaciok@lib.unideb.hu

Nyilvántartási szám: DEENK/422/2024.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Kóródi Kitti
Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10063536

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (3)

1. **Kóródi, K.**, Szél, E., Szabó, É.: A Serdülő Reziliencia Kérdőív (READ) magyar nyelvű adaptációja.
Magy. Pszichol. Szle. 77 (4), 483-505, 2022. ISSN: 0025-0279.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/0016.2022.00036>
2. **Kóródi, K.**, Szabó, É., Jagodics, B.: A Tanulmányi Reziliencia Kérdőív magyar változatának adaptálása általános és középiskolás mintán.
Iskolakultúra. 32 (5), 46-56, 2022. ISSN: 1215-5233.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14232/ISKKULT.2022.5.46>
3. **Kóródi, K.**, Szabó, É.: A tanulmányi reziliencia értelmezése: kutatási, prevenciós és intervenciós lehetőségek.
Magy. Pszichol. Szle. 74 (4), 527-545, 2019. ISSN: 0025-0279.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/0016.2019.74.4.6>

Idegen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

4. Szabó, É., **Kóródi, K.**, Szél, E., Jagodics, B.: Facing the Inevitable: The Effects of Coronavirus Disease Pandemic and Online Teaching on Teachers' Self-Efficacy, Workload and Job Satisfaction.
Eur. J. Educ. Res. 11 (1), 151-162, 2022. ISSN: 2165-8714.
DOI: <http://dx.doi.org/10.12973/eu-jer.11.1.151>

Magyar nyelvű absztrakt kiadványok (2)

5. **Kóródi, K.**, Szabó, É.: Az iskolai klíma mérése: Georgia School Climate Survey hazai adaptációjának első eredményei.
In: Összetart a sokszínűség: A Magyar Pszichológiai Társaság XXVIII. Országos Tudományos Nagygyűlése : kivonatkötet. Szerk.: Lippai Edit, Magyar Pszichológiai Társaság, Budapest, 156-157, 2019. ISBN: 9786158024181

6. **Kóródi, K.**, Szabó, É.: Proszociális és agresszív viselkedések normavizsgálata és az iskolai klímával való összefüggései.
In: Neveléstudomány - Horizontok és dialógusok : XIX. Országos Neveléstudományi Konferencia : Absztraktkötet. Szerk.: Varga, Aranka; Andl, Helga; Molnár-Kovács, Zsófia, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság : PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs, 202, 2019. ISBN: 9789634294733

Idegen nyelvű absztrakt kiadványok (1)

7. **Kóródi, K.**, Szabó, É.: A new method for measuring school climate.
In: PÉK 2019 [CEA 2019] XVII. Pedagógiai Értékelési Konferencia : Program és összefoglalók = 17th Conference on Educational Assessment: Programme and Abstracts]. Szerk.: Molnár Edit Katalin; Dancs Katinka, Szegedi Tudományegyetem, Szeged, 59, 2019. ISBN: 9789633066492

További közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (1)

8. **Kóródi, K.**, Mácsai, V., Zsadányi, Z., Tisljár, R.: Arizona életmenet tesztbatteria: előtesztelés.
In: Szegedi pszichológiai tanulmányok 2013. Szerk.: Harsányi Sz., Kékési M. G, SZTE BTK Pszichológia Intézet, Szeged, 67-78, 2013.

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (9)

9. Szél, E., **Kóródi, K.**, Gori, A., Jámbori, S., Szabó, É.: A mentalizáció multidimenzionális kérdőívének (MMQ) magyar nyelvű adaptációja serdülő és fiatal felnőttek körében.
Magy. Pszichol. Szle. 78 (2), 221-249, 2023. ISSN: 0025-0279.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/0016.2023.00029>
10. **Kóródi, K.**, Jagodics, B., Szabó, É., Kunos, N., Fülöp, M.: Diák kiégés hagyományos és alternatív pedagógiai programú oktatási intézményekben.
Magy. Pszichol. Szle. 78 (3), 329-344, 2023. ISSN: 0025-0279.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/0016.2023.00043>
11. Jagodics, B., **Kóródi, K.**, Szabó, É.: A Diák Kiegészés Kérdőív szerkezetének vizsgálata magyar mintán.
Magy. Pszichol. Szle. 76 (1), 1-22, 2021. ISSN: 0025-0279.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/0016.2021.00020>
12. Szabó, É., Jagodics, B., **Kóródi, K.**: A tanári munkát hátráltató tényezők a 2020: tavaszi digitális oktatás időszakában.
Iskolakultúra. 31 (6), 3-16, 2021. ISSN: 1215-5233.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14232/ISKKULT.2021.06.3>

13. Sóki, Z., Hallgató, E., Volosin, M., **Kóródi, K.**, Jagodics, B.: A társas normák változása a COVID-19 járvány egyes szakaszaiban.
Alk. Pszichol. 21 (2), 53-77, 2021. ISSN: 1419-872X.
DOI: <http://dx.doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2021.2.53>
14. Jagodics, B., **Kóródi, K.**, Szabó, É.: Az észlelt tanári énhatékonytságot befolyásoló tényezők vizsgálata a kényszerű digitális oktatás időszakában (2. rész).
Iskolakultúra. 30 (11), 24-43, 2020. ISSN: 1215-5233.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14232/ISKKULT.2020.11.24>
15. **Kóródi, K.**, Jagodics, B., Szabó, É.: Az észlelt tanári hatékonyságot befolyásoló tényezők vizsgálata a kényszerű digitális oktatás időszakában (1. rész).
Iskolakultúra. 30 (10), 38-52, 2020. ISSN: 1215-5233.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14232/ISKKULT.2020.10.38>
16. **Kóródi, K.**, Fördök, F., Szabó, É.: Iskolában előforduló proszociális és agresszív viselkedések normavizsgálata.
Iskolakultúra. 30 (3), 50-61, 2020. ISSN: 1215-5233.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14232/ISKKULT.2020.3.50>
17. Jagodics, B., **Kóródi, K.**, Martos, T., Kőrössy, J., Szabó, É.: Az aktív-passzív halogatás kérdőív magyar változatának pszichometriai jellemzői és módosított struktúrája.
Magy. Pszichol. Szle. 74 (4), 489-505, 2019. ISSN: 0025-0279.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/0016.2019.74.4.3>

Magyar nyelvű absztrakt kiadványok (1)

18. **Kóródi, K.**, Szél, E.: A Serdülő Reziliencia Skála (READ-H) fiatal felnőtt mintán való alkalmazása.
In: XXI. Országos Neveléstudományi Konferencia: A neveléstudomány válaszai a jövő kihívásaira : Absztraktkötet. Szerk.: Molnár Gyöngyvér, Tóth Edit, MTA Pedagógia Tudományos Bizottsága : SZTE Neveléstudományi Intézet, Szeged, 122, 2021. ISBN: 9789633068335

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

